

groenpact

Groene Monitor

ROA-rapport – Naar een arbeidsmarktmonitor voor de groene sector

Versnellingsprogramma
Arbeidsmarkt Groenpact

Colland
Arbeidsmarkt

Bevindingen, duiding & reflectie

ROA-rapport – Naar een arbeidsmarktmonitor voor de groene sector

Versnellingsprogramma Arbeidsmarkt Groenpact, **Laura Roebroek**

Colland Bestuursbureau, **Christ Essens**

groenpact

Instrumenten versnellingsprogramma Arbeidsmarkt

Instrumenten voor vandaag en morgen

- > de **Groene Werelden**: Verhogen instroom groen onderwijs, verbeteren imago groene sector
- > de **Groene arbeidsmarktmonitor**: dieper inzicht
- > **Arbeidsmarktconferenties** 2019 en 2020, diverse webinars/bijeenkomsten voor onderwijs, branches en overheid

Colland
Arbeidsmarkt

Instrumenten voor de arbeidsmarkt van overmorgen

- > de **Groene Denktank** arbeidsmarkt van de toekomst, belangrijke inzichten voor langere termijn
- > Start van de dialoog met ondernemers, branches en onderwijs over nieuwe opleidingen in relatie tot de **maatschappelijke opgaven** (Bootcamp) en **Leven Lang Ontwikkelen**.

DE WERELD IS GROEN

De groene sector is sterk in kennis van levende systemen. Die kennis is belangrijk voor de transitie rond duurzaamheid, circulariteit, klimaat en technologie. Veel vernieuwing ontstaat op het snijvlak van sectoren. Hiermee ontwikkelt zich een nieuw landschap voor voedsel en groen. De wereld van morgen is groen!

Agenda: Conclusies ROA

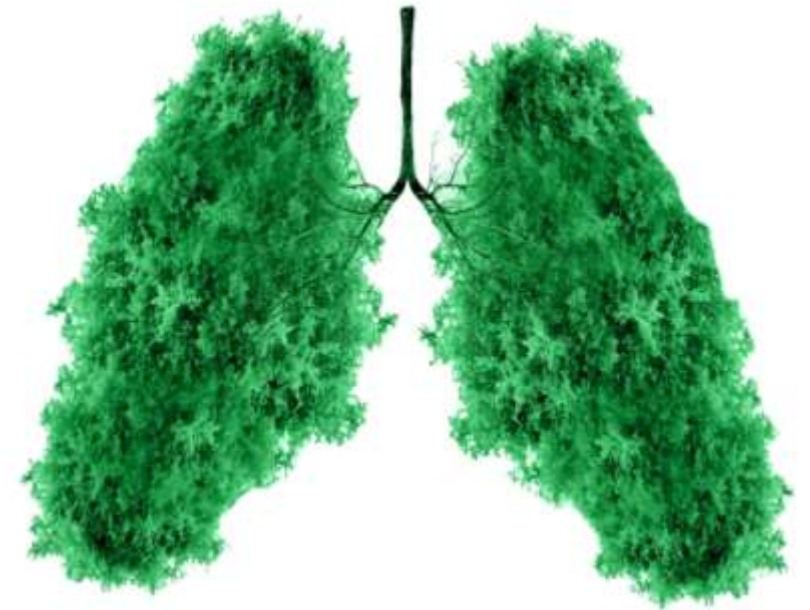
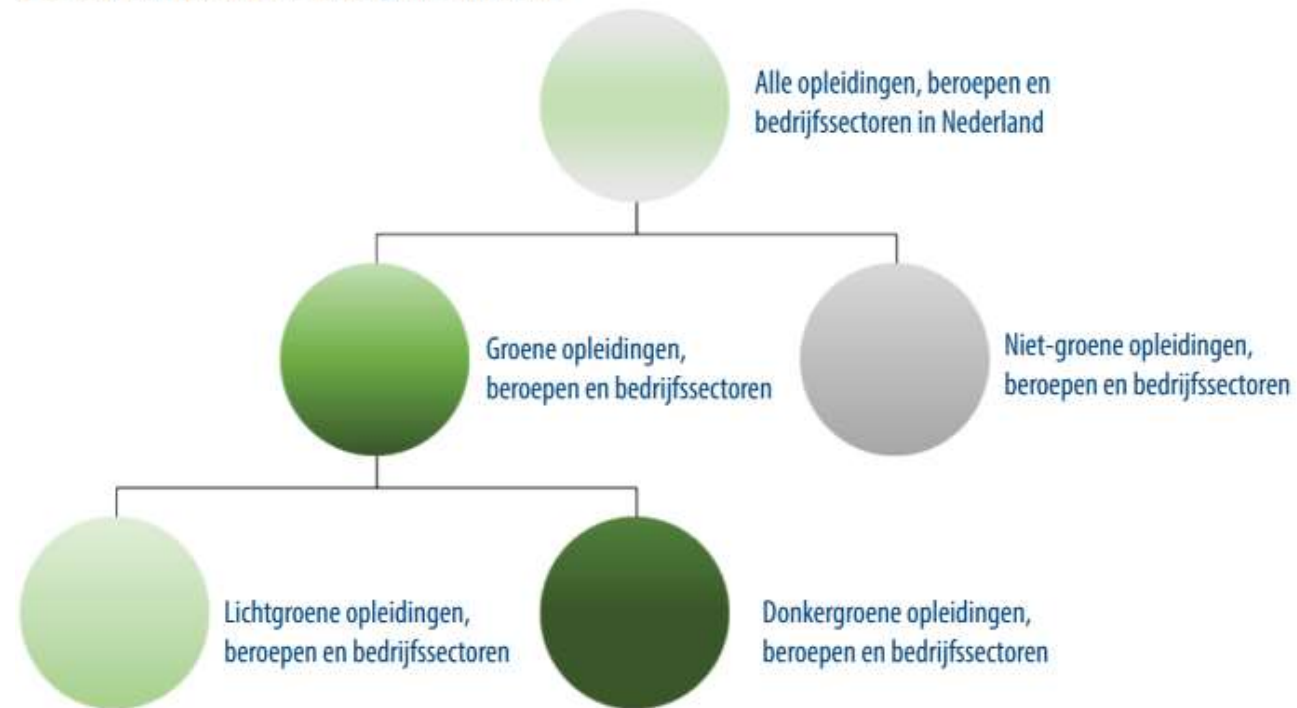

groenpact

1. Nieuwe classificatie is op zichzelf staand resultaat
2. Studentaantallen dalen per saldo
3. De helft van de groen gediplomeerden werkt in groen beroep, de helft buiten groen domein. 69-85% ervaart goede aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt
4. Aantal arbeidsmarktindicatoren voor relatief lager groen concurrerend vermogen
 - Loonontwikkeling donkergroen beter in niet-groene beroepen en sectoren
 - Relatief minder trainingen, informeel leren, minder complex
5. Aandeel niet-groene beroepen in groene sector neemt toe.

Nieuwe data-classificatie om bestaande gegevens te analyseren

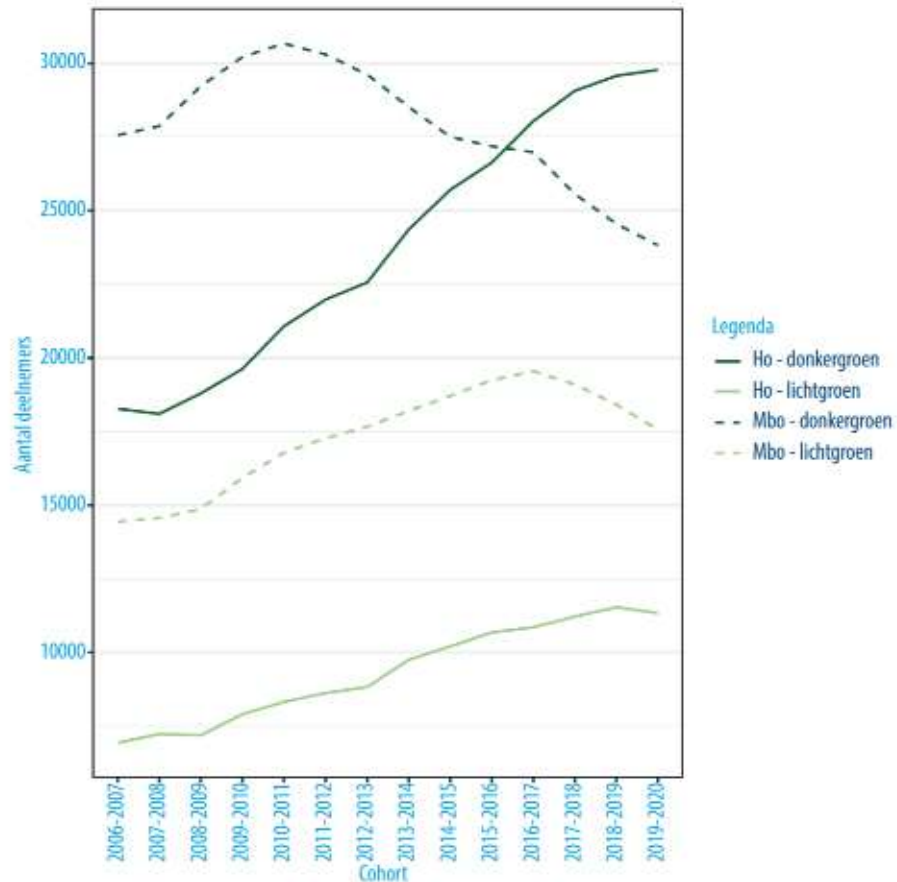
Figuur 1
Overzicht totstandkoming classificatie

ROA -bevindingen

Figuur 2

Aantallen deelnemers in groene opleidingen, 2006-2020.

Bron: DUO data, bewerking ROA

1. Aantal deelnemers in groen hbo neemt toe, in groen mbo neemt af.
2. Conform demografie en andere sectoren
3. Upgrading in de arbeidsmarktvraag!

ROA -bevindingen

1. Er werken relatief veel jonge mannen met westerse achtergrond in de sector
2. vrouwen verdienen minder dan mannen
3. Er wordt een steeds hogere opleiding gevraagd

De instroom daalt, de concurrentie om talent neemt toe

1. Het *imago* wordt sterk beïnvloed door het perspectief dat wordt geschetst voor potentiële groei in de sector, van werknemers en ondernemers.
2. de Groene Werelden voorziet in de vraag van scholen en branches om het imago van groen te verbeteren en beter aan te sluiten bij de leefwereld van jonge mensen.
3. Het laat zien hoe breed, interessant en vernieuwend de groene arbeidsmarkt is.

Groene transitie biedt kans voor meer diversiteit

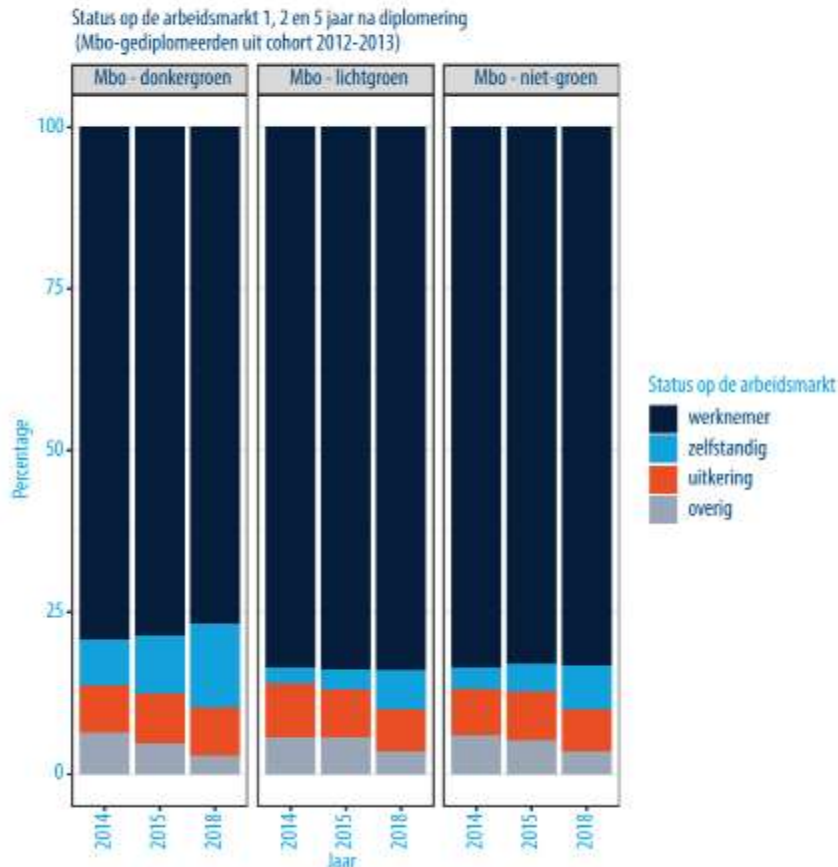
- Alle talenten zijn nodig voor de opgaven en de toenemende concurrentie.
- Meer kennis en inzicht is nodig over het perspectief dat de groene sector kan bieden:
 - mensen met afstand tot de arbeidsmarkt
 - lager geschoolde talenten
 - vrouwelijke 'ambassadeurs'.
 - mensen met niet-westerse achtergrond

ROA -bevindingen

Figuur 8

Arbeidsmarktpositie van mbo-gediplomeerden 1, 2 en 5 jaar na diplomering, (Cohort 2012-2013)

Bron: CBS microdata, bewerking ROA

1. Met name in donkergroen opgeleiden (mbo en hbo) hoog percentage zelfstandigen
2. Donkergroene diplomering leidt tot hoge werkzekerheid

ROA -bevindingen

1. 70% lichtgroen gediplomeerd mbo gaat in lichtgroen beroep werken
2. 50% donkergroen mbo naar groen beroep
3. 45 % gediplomeerden groen hbo gaat in groen beroep aan de slag
4. Ze werken vijf jaar na afstuderen wel op hun eigen niveau, ook in niet-groen

Figuur 10

Beroepsrichting waarin mbo-gediplomeerden terecht komen, 2013-2018.

Figuur 11

Beroepsrichting waarin hbo-bachelor gediplomeerden terecht komen, 2013-2018.

Exclusiviteit van groen vervaagt, transferwaarde groene opleiding is hoog

- de '*transferwaarde*' van iemand die groen is opgeleid is groot, zij kunnen vrij eenvoudig op hun eigen niveau ook elders aan de slag.
- groene kennis (van levend groen, kringlopen en ecosystemen) is cruciaal voor de groene transitieopgaves die voor ons liggen, ook in niet-traditioneel-groene sectoren (zoals bouw, energie, gezondheid en water).
- Andersom zijn er ook veel niet-groene beroepen in de groene sector.

DE WERELD IS GROEN

De groene sector is sterk in kennis van levende systemen. Die kennis is belangrijk voor de transities rond duurzaamheid, circulariteit, klimaat en technologie. Veel vernieuwing ontstaat op het snijvlak van sectoren. Hiermee ontwikkelt zich een nieuw landschap voor voedsel en groen. De wereld van morgen is groen!

ROA -bevindingen

Donkergroene loonontwikkeling blijft achter:

1. Lonen 5 jaar na afstuderen: het hoogst voor niet-groen gediplomeerden, gevolgd door lichtgroen- en donkergroen.
2. Gediplomeerden van groene opleidingen verdienen vaak een hoger uurloon in een niet-groen beroep dan in een donkergroen beroep
3. Maar ze verdienen in een lichtgroen beroep een hoger uurloon dan in een niet-groen beroep.
4. Donkergroene beroepen lijken dus in termen van uurloon achter te blijven op lichtgroene en niet-groene beroepen.

Donkergroene loonontwikkeling blijft achter, maar ook veel zelfstandig ondernemers.

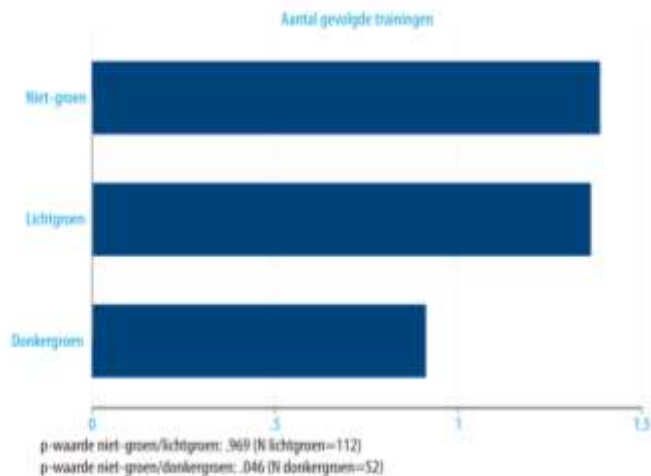
- Hbo en mbo-gediplomeerden donkergroen zijn echter relatief vaker zelfstandig. (niet meegenomen in het onderzoek)
- Observaties uit de onderwijspraktijk: studenten kiezen voor een loopbaan met groen vanuit een overtuiging of ideaal. Salaris niet perse leidend.
- Voor een nieuwe groep jongeren in het groene domein, is salaris wel een factor. Immers: de keuze tussen een baan als procesoperator in de food of in de high tech.

ROA -bevindingen

Werkenden in donkergroene beroepen:

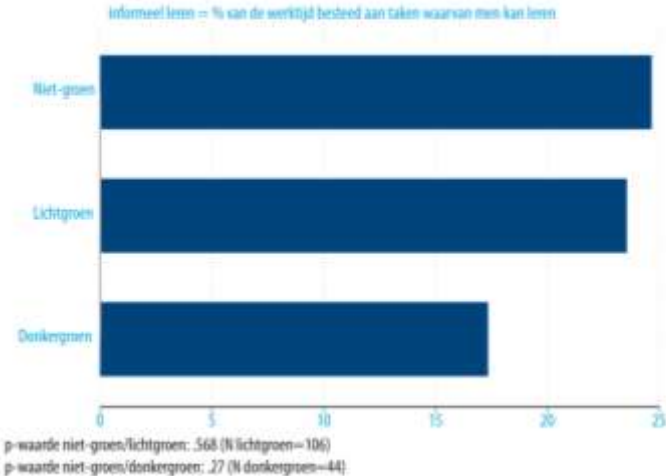
1. volgen relatief minder trainingen en besteden minder tijd aan informeel leren dan werkenden in lichtgroene en niet-groene beroepen.
2. Taken worden als minder complex ervaren en er is sprake van minder multitasking.

Figuur 12
Aantal gevolgde trainingen naar beroep, (2017)

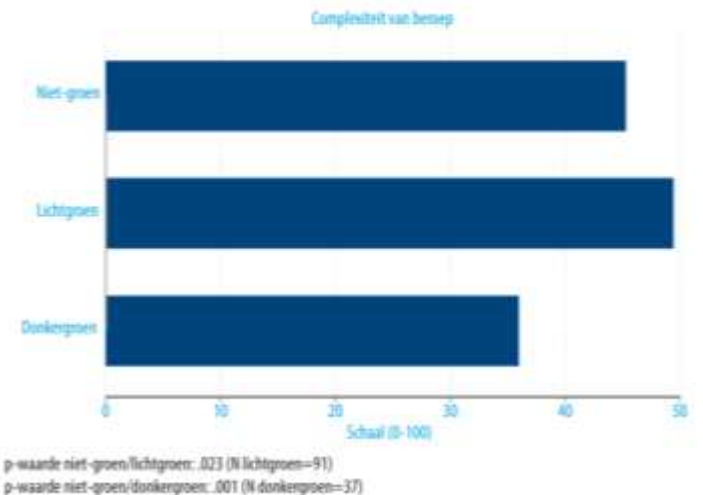
Bron: LLL 2017, bewerking ROA

Figuur 13
Percentage informeel leren naar beroep, (2017)

Bron: LLL 2017, bewerking ROA

Figuur 14
Complexiteit van beroep, (2017)

Bron: NSS 2017, bewerking ROA

LLO voor green jobs/skills en arbeidsmarktmobiliteit vraagt aandacht

- Algemeen beeld van complexiteit (economie-brede vergelijking), houdt het voldoende rekening met sectorspecifieke factoren?
- Bevinding staat op gespannen voet met gewenste arbeidsproductiviteit op steeds hogere leeftijd
- Hoe leert men in het groene domein (formeel, informeel en non-formeel), wordt dat (h)erkend en is dat voldoende voor een leven lang ontwikkelen aansluitend bij de grote transitieopgaven?

Reflectie Colland over complexiteit functies (1)

Referentiefunctie bij de cao Groen, Grond en Infrastructuur (loonwerk) U.06 Machinist/tractorchauffeur III (E)

De functie wordt ingezet voor ofwel het **meewerkend coördineren** en **bewaken van de voortgang van werkzaamheden** alsook de uitvoering daarvan **ofwel het uitvoeren van niet-standaardmatige, specifieke werkzaamheden**. Een en ander **o.b.v. opdrachten van de leidinggevende of opdrachtgever**, gebruikmakend van **alle voorkomende werktuigen/machines** en evt. handgereedschappen. In de rol van meewerkend voorman **verdeelt functiehouders werkzaamheden** onder medewerkers, fungeert als **aanspreekpunt bij vragen en geconstateerde afwijkingen**. Daarnaast is hij gericht op het **afstemmen** van werkzaamheden en bijzonderheden met de **leidinggevende dan wel opdrachtgever en zo nodig afstemmen met collega's** ten behoeve van door hen te verrichten gemechaniseerde werkzaamheden. Focus van functiehouders ligt op **meewerken en aansturen waar nodig**. In de rol van uitvoerend specialist wordt van functiehouders verwacht dat hij **meedenkt over de (best passende) wijze van uitvoering, waartoe hij voor- en nadelen van verschillende wijzen van uitvoering kan benoemen**.

Reflectie Colland over complexiteit functies (2)

Referentiefunctie bij de cao Hoveniersbedrijf Allround Hovenier (01.05)

Functiedoel

Verrichten van werkzaamheden m.b.t. aanleg, renovatie en onderhoud van tuinen (i.h.a. onder architectuur en bestekken), groenvoorzieningen, landschapselementen en sport- en recreatieterreinen.

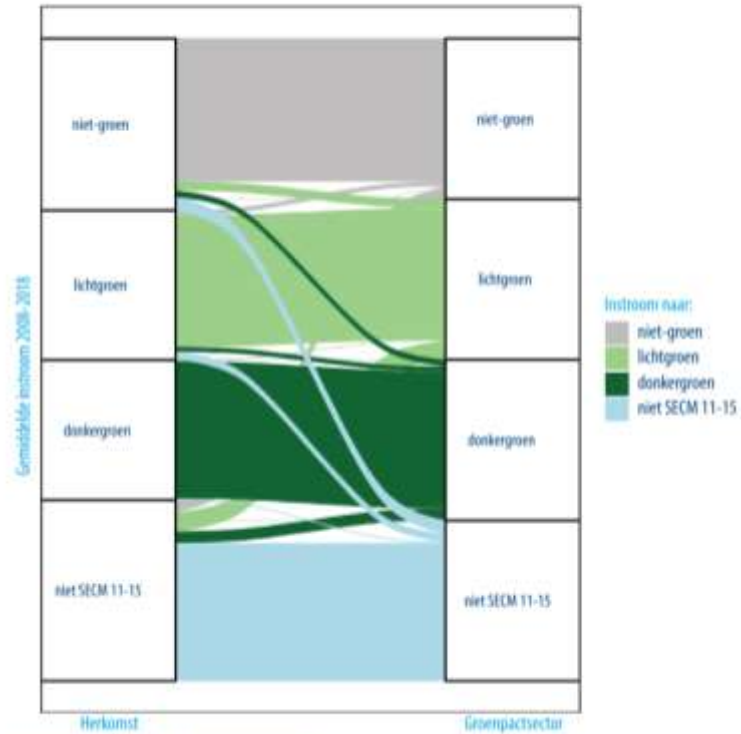
Begeleide
opdrachten

- bewaken van de uitvoering van opdrachten
 - bespreken van meer-/minderwerk met opdrachtgever
 - begeleiden van toegevoegde medewerkers ook van derden, geven van vaktechnische aanwijzingen en toezien op de uitvoering
 - verantwoordelijk van afwijkingen t.o.v. de opdracht c.q. de begroting.
- Zorgen voor een adequate oplevering van opdrachten i.o.m. de verantwoordelijke uitvoerder.

-
- realisatie van opdrachten conform begroting
 - tijdigheid en juistheid van oplevering
-

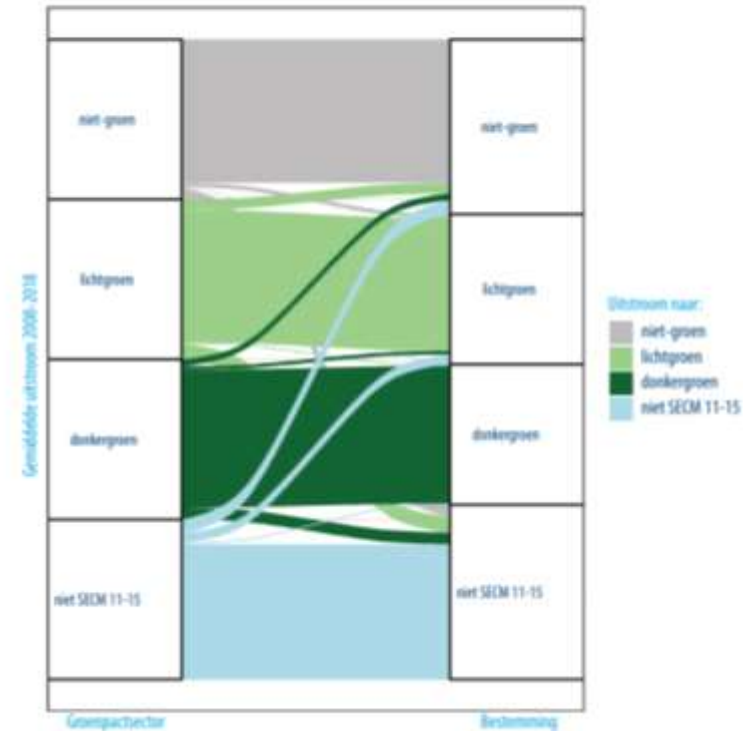
ROA -bevindingen

Figuur 17
Gemiddelde sectorale instroom SECM 2008-2018.

Bron: CBS microdata, bewerking ROA

Figuur 18
Gemiddelde sectorale uitstroom 2008-2018.

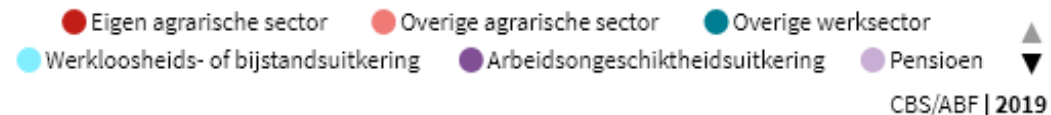
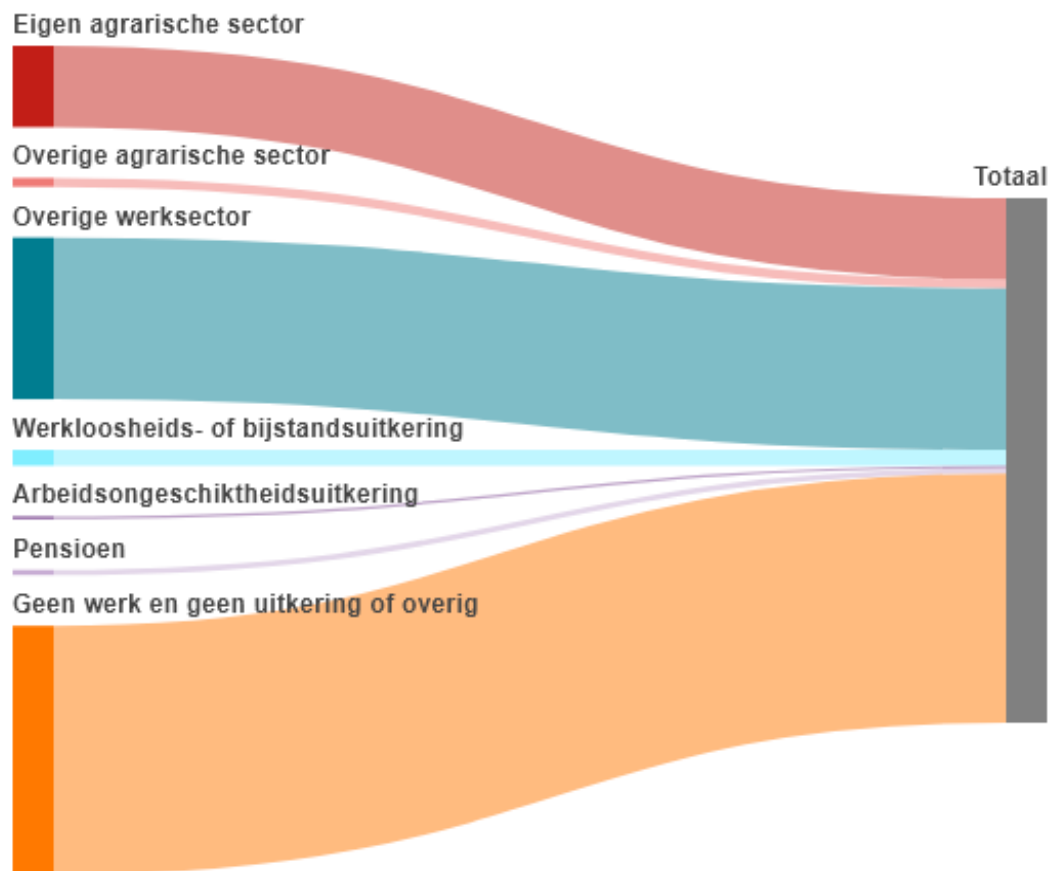
Bron: CBS microdata, bewerking ROA

1. Toename personen met niet-groene beroepen in donkergroene bedrijfssector.
2. Aandeel personen in groene beroepen in lichtgroene bedrijfssectoren beperkt.
3. weinig sectorale mobiliteit van en naar de licht- en donkergroene sectoren.

Reflectie Colland mobiliteit naar sector (1)

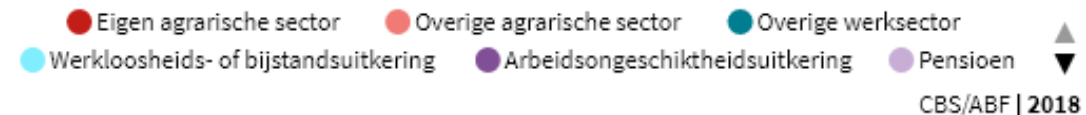
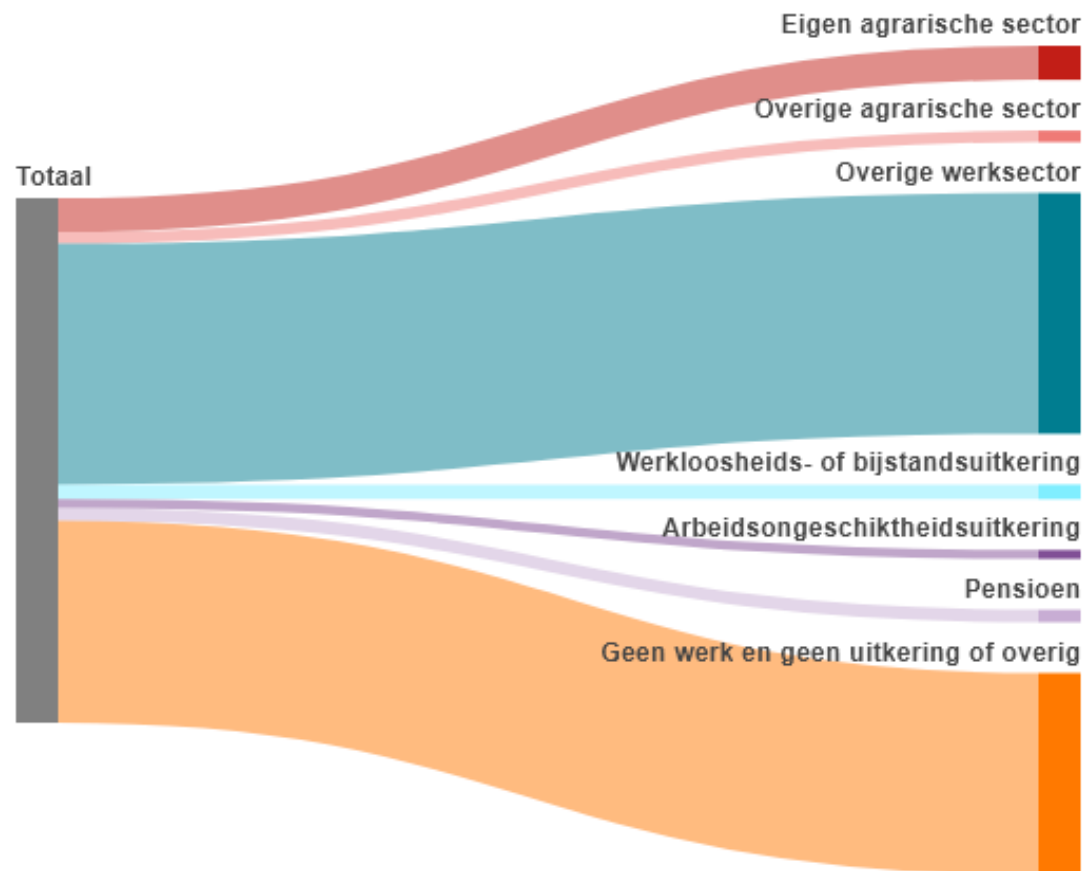
Herkomst bij instroom

Glastuinbouw

Bestemming bij uitstroom

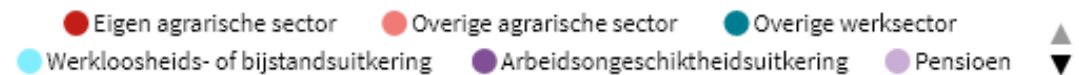
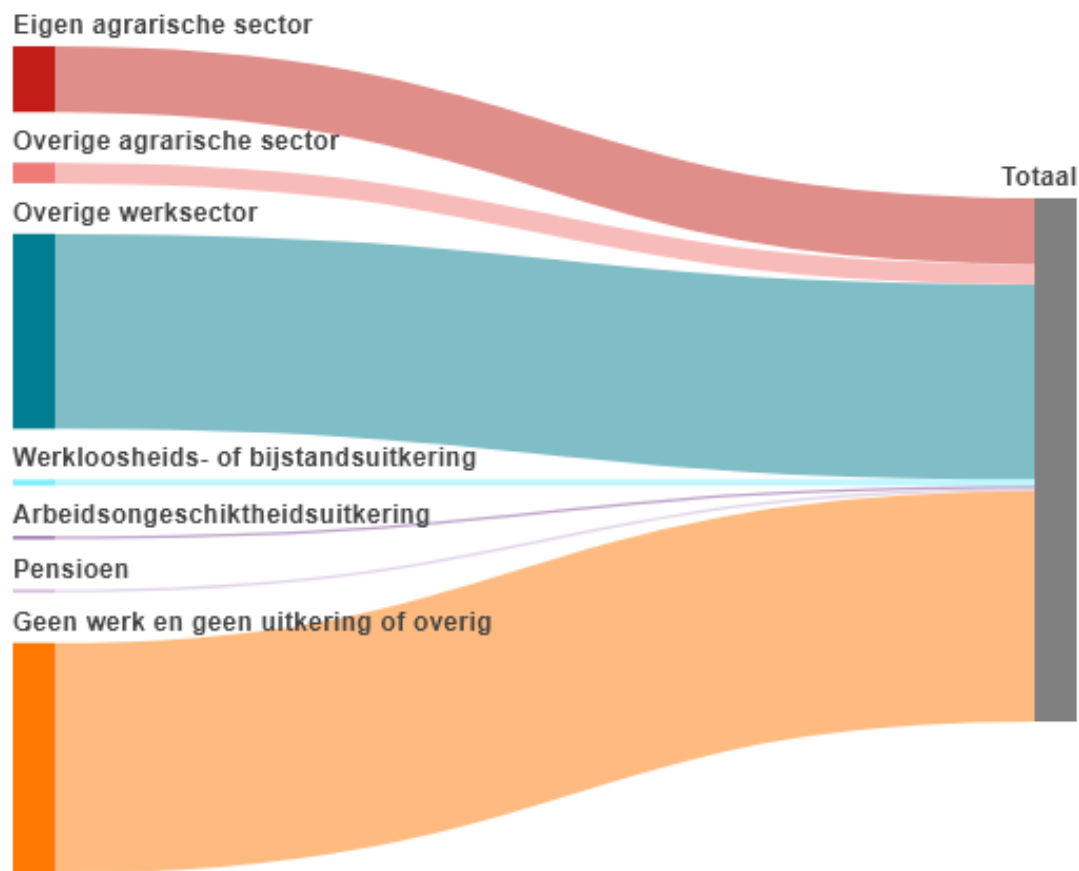
Glastuinbouw

Reflectie Colland mobiliteit naar sector (2)

Herkomst bij instroom

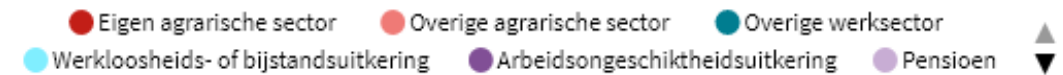
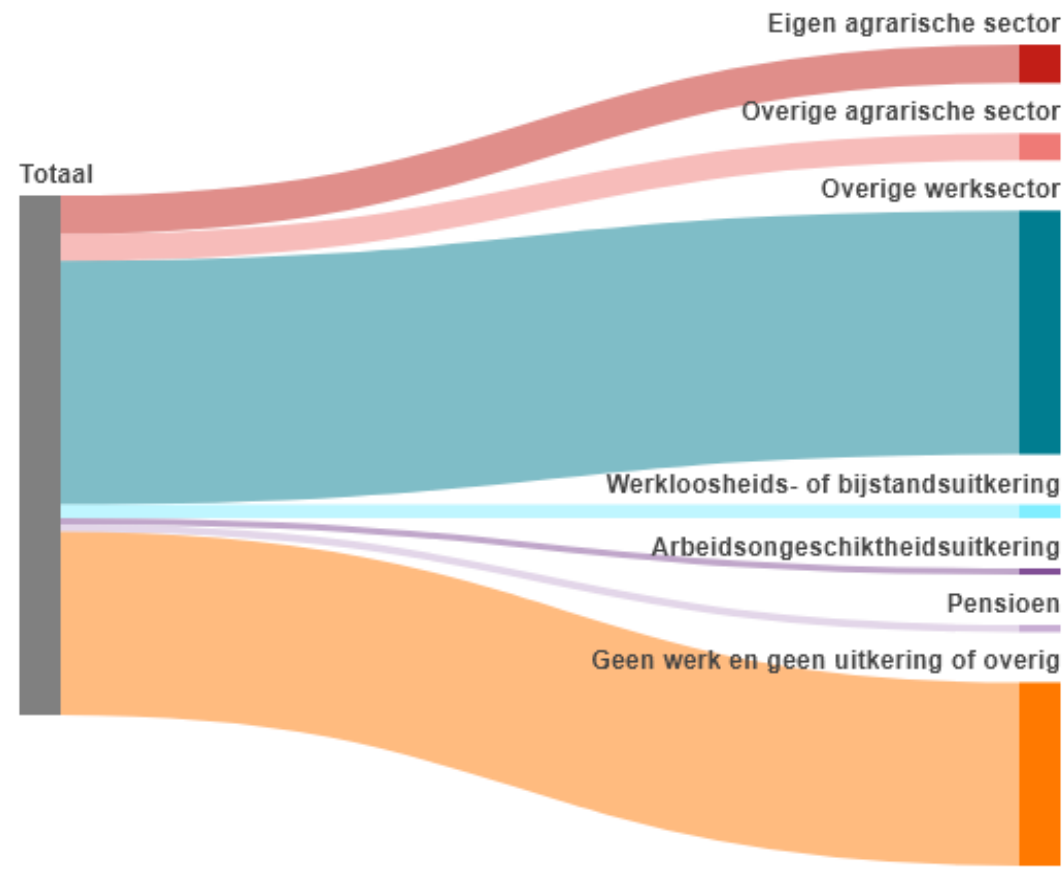
Dierhouderij

CBS/ABF | 2019

Bestemming bij uitstroom

Dierhouderij

CBS/ABF | 2018

LLO voor green jobs/skills en arbeidsmarkt mobiliteit vraagt aandacht

- Er zijn goede cases van LLO en het organiseren van mobiliteit in het groen, zoals met 'wendbaar vakmanschap' in de levensmiddelenindustrie (FNLI/SOL).
- Denk ook aan de brancheopleiding Hoveniers en in ontwikkeling zijnde brancheopleidingen Boomkwekerij en Glastuinbouw.
- Hoe schalen we dat op?
- Hoe versnellen we de ontwikkeling van green jobs en green skills?

Arbeidsmarktvraag is divers; krimp versus groei

- Het beeld dat de groene sector ‘krimpt’ heeft een negatieve connotatie, maar staat niet op zichzelf.
- ‘krimp’ zegt niets over de relevantie van de sectoren. Voedsel en groen hebben een grote invloed op het dagelijkse leven.
- Er is een aantal ontwikkelingen dat er heel nauw mee samenhangt én wezenlijk is voor de duiding: bv. het vergroten van arbeidsproductiviteit door o.a. digitalisering, technologisering, robotisering.
- Arbeidsmarktsituatie verschilt overigens sterk per deelsector (branche/bedrijfstak).
- Schaalvergroting, multifunctionele landbouw, technologisering en cross-sectorale innovaties, demografische ontwikkelingen en verduurzaming zorgen voor veranderingen; brengen een inhoudelijke vernieuwingsvraag en uitbreidingsvraag met zich mee.

Prognoses niet zonder toekomstverkenning; forecasting én backcasting

- Forecasting komt niet altijd uit.
- Dit kwantitatieve arbeidsmarktonderzoek geeft ten delen inzicht.
- lange termijn ontwikkelingen worden daarom ook geadresseerd in de Groene Denktank

Tot slot een oproep ...

- Werken met de nieuwe classificatie en toets en cross-check deze in de praktijk.
- Wij nodigen de sector, branches en regionale clusters van harte uit om samen met ons te gaan werken met deze nieuwe datasets. Zo halen we *nieuwe inzichten uit bestaande data*, regionaal en sectoraal.
Bv. Greenport West-Holland
- Vervolg vragen: voor nader onderzoek. Prioritering in de komende maanden.
- Dialoog: Wat betekenen de inzichten uit de Groene Monitor? Welke strategische actie verbinden groen onderwijs, bedrijfsleven, overheid er aan?
- Bv. 1 juni Colland dialoog: input zeer welkom

Samenvatting Reflectie

1. Nieuwe segmentering is waardevol, zorgvuldige duiding daarvan is belangrijk
2. Exclusiviteit van groen vervaagt, transferwaarde groene opleiding is hoog
3. De instroom in het beroepsonderwijs daalt, de concurrentie om talent neemt toe
4. De groene transitie biedt kansen voor meer diversiteit
5. Arbeidsmarktvraag is divers; krimp versus groei, sterke technologische oriëntatie
6. Toename uitstroom donkergroen ho-gediplomeerden uit NL arbeidsmarkt, sterke internationale oriëntatie
7. Donkergroene loonontwikkeling blijft achter. Echter ook veel zelfstandig ondernemers.
8. Leven Lang Ontwikkelen voor green jobs/skills en arbeidsmarktmobiliteit vraagt aandacht
9. Prognoses kunnen niet zonder toekomstverkenning; forecasting én backcasting
10. De bevindingen roepen vervolgvragen op om nader te onderzoeken

Vragen / opmerkingen?

Versnellingsprogramma arbeidsmarkt Groenpact:

Laura Roebroek - l.roebroek@ptvt.nl

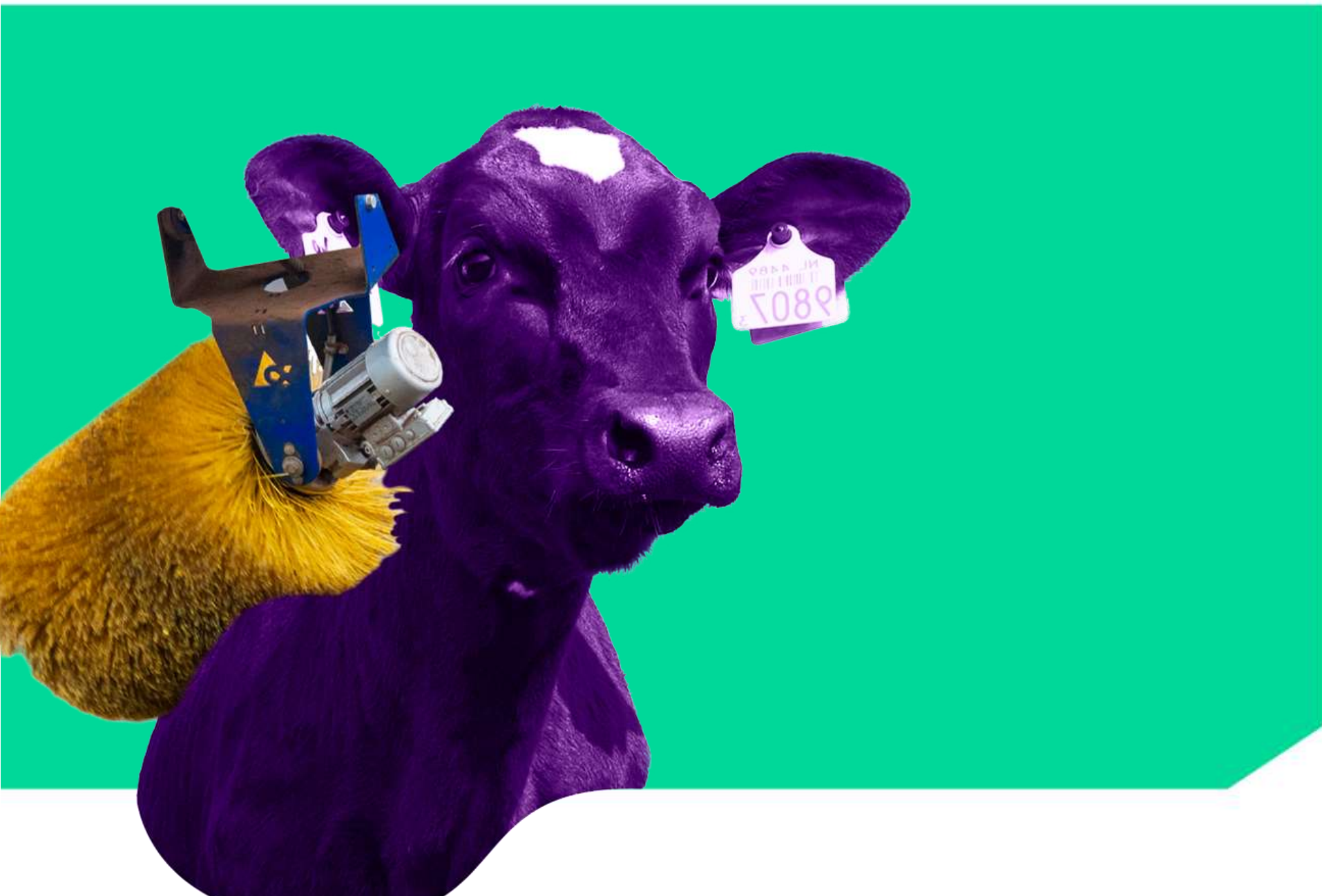
Colland Bestuursbureau:

Christ Essens – christ.essens@actor.nl

Het versnellingsprogramma Arbeidsmarkt wordt bekostigd door:

Het ROA-onderzoek is door het Ministerie van LNV bekostigd uit POA-gelden

groerpact

info@groenpact.nl

www.groenpact.nl

April 2021